

עם "הפרגון":

באוסטריה-הונגריה:

לשנה: 15.50 קראנען, לחצי שנה: 7.75 קראנען, לרבע שנה: 3.90 קראנען.

ברוסיה:

לשנה: 6 רויב, לחצי שנה: 3 רויב, לרבע שנה 1.50.

בשאר ארצות:

כאשכנז לשנה: 13 מארק, באנגליה לשנה: 12 שילינג, בשאר ארצות לשנה: 17 פֿרנק, בארץ ישראל לשנה: 16 פֿרנק.

בעד חלוף האדריסה 20 קאפ.

מחיר מודעות: בעד כל שורה קמנה פטיט 38 ה, 15 ק.

תנאי החתימה.

באוסטריה-הונגריה: לשנה: 10.50 קראנען, לחצי שנה: 5.25 קראנען, לרבע שנה: 2.70 קראנען.

ברוסיה: לשנה: 4 רויב, לחצי שנה: 2 רויב, לרבע שנה: 1 רויב. בשאר ארצות: כאשכנז לשנה: 9 מארק, באנגליה לשנה: 8 שילינג, בשאר ארצות לשנה: 11 פֿרנק, בארץ ישראל לשנה: 10 פֿרנק.

החותמים לשנה שלמה יקבלו בסוף השנה השורה יפה חנם. דמי החתימה יוכלו לשלם גם לשעורין: 2 רובל בעת החתימה, ושני הרובל הנתונים בראשית הרבע השני (ובשאר ארצות בכסף המדינה לפי הקורס).

מחיר כל נומר 10 קאפ, 25 העללער.

Krakau, 19 August (6 August) 1903.

גליון מה.

תבנית יום ד', כ"ו אב תרס"ג.

תבן: ליל קיץ (שיר), יצחק קצנלסון. — בן-המלך (ספור), אביאסף. — משלי לפונטיון: (משל יז): מועצת העכברים, עם ציור), ש. ל. גרדון. — הצוענית העבריה (ספור), המשך, יהודה שטנברג. — מימים קדמונים (מאמר מדעי, III), יגאל הכרמלי. — פועלים עברים (ציור). — חדשות. — ידיעות שונות. — חליפת מכתבים בין קוראי "עולם קטן". — נבחות. — מודעות.

ליל קיץ.

מה יגמרו האפרים?
 מה ידובבו הנוערים?
 מה זה ירמוז בוכבים?
 ומה ילחשו עשבים?
 לא אבינה זאת!

לא אבינה מה הם שרים.
 לא אבינה האמרים.
 את הלהישות, את הרמזים.
 הפל סודות! הפל רזים!
 אך מה נעים זאת!

את הרוח איני רואה.
 לאן מתשומט הוא ודואה;
 איני רואה את הדממה —
 לי מגדת רק הנשמה:
 — הו, מה יפים הם!

יצחק קצנלסון.

בין המלך*.

(ספר)

מאת

— אביו נקי וצדיק, אדני, והשופטים האשימוהו לא בצדק, הוא...

— לא לך לבקר אחרי משפט השופטים, אשר הקים אביך מלך! — אמר המלך בנאה וחרון יסר. — ועל דבריה אלה תסגר בכלא קרנע. לך והודע זאת למורה!

ניקד בין המלך ויצא מאת פני אביו.

הגרי השמיני אשר מלך בתחלת המאה השש עשרה, היה מושל קשה ועריץ. את בנו יחידו, את אדוארד, אהב מאד. ובין המלך תקמן הנה השבית⁽¹⁾ פעמים רבות את המת אביו, וישקט את רוחו ויעורר את רחמי לסלח לפושעים. אדוארד היה נער חכם וטוב לב מאין קמיהו. ובהתחלה נעשה בלונדון מורהו ומשרתיו. בחוצות לנדון, התבונן אל כל אשר סביבותיו, ויותר מכל שם לבו אל ילדי העניים אשר ראה ברחוב. ובפגשו אחר הנערים הערומים ברחוב, דבר אתו וישאלהו: "מדוע בנדיה קרועים ואתה לבוש סחבות? אביך בלי ספק דל מאד. אולם אבי עשיר גדול והוא יתן לך בגד חדש. איה בית הוריה? הוליכני נא אל מעונה, ואם יש לאביך צדק בבקשה, אתן גם לו, כי יש לי רב".

ובראותו ברחוב נער עצוב, פנה אליו לאמר: "על מה זה בכה געצבת, נקירי? אולי יחסרו לך צעצועים? אנכי אתן לך, יש לי רב. יום יום יביאו לי חדשים, עד כי צר להם המקום בתדרי. בא נא אלי, אל היכל אבי. הנה לך פתקה⁽²⁾ והראית אותה לאנשי המשמר העומדים בשער החצר ונתנוה לכא אל תוך ההיכל. שם נשחק יחד, ואתה תבחר לך צעצועים ככל אשר תאנה נפשך."

ובל יושבי העיר ידעו את טוב לב בין המלך ואת גדל אהבת אביו אליו. ולכן מצאו הפך בבין המלך הטוב קרובי הנאשמים במשפט, ויארבו לו ברחוב בלבנתו

— איך לא תבוש, אדוני, להתנהג ככה! לגזול את השקט מנד המורה בעת חפצו להכזות את רעה! הנשמעה עזות פזאת! ונען כי עשית את הדבר הזה תסגר היום בכלא. כה דבר הנרי השמיני מלך אנגליה לבנו לאדוארד, אשר היה בן שמונה שנים בעת ההיא. ופני הנער אדמו כדום, ויבט ישר בעיניו הרטבות מדמעה אל פני אביו ויאמר:

— הנני נכון להסגר בכלא, אדני, הנני נכון להנסר. הנני נכון לשאת בחפץ לב את כל אשר ישימו עלי, אך אל נא תנסה, אדני, את רעי... הלא נרא הדבר... אנכי לא ידעתי את שעור, והוא ינסר... יסר אותי על חטאי, אשר חטאתי, ולא את הנער האמלל הזה...

ובכל אשר הרבה הנער לדבר, בן התעורר יותר ויותר. קולו רעד ומעיניו נלוו דמעות ויבך מרה.

— ומדוע זה לא הבינות את שעוריה, אדוני? — שאקהו המלך.

— תם מטצל בא אלי... ואראהו את כל צעצועי לנחמהו.

— טוב מאד! בעת הבנת השעורים הראית את צעצועיה; הפלא ופלא! — אמר המלך בקעם.

— תם מטצל נער אמלל מאד. כל היום הוא בוכה במר נפשו, ואחפץ לנחמהו ולשמחהו מעט.

— ולמה זה יבכה תמיד רעה זה, אדוני? חפץ אני לדעת זאת.

— ואיך לא יבכה?! אביו אסור בפחד והשופטים חרצו משפטו למות...

— ואת נערים באלה תתרועע, אדוני; את בני עושי רשעה תתחברו! טוב מאד!

(*) על פי הסופרת לילינה.

(1) אצל אצילי אנגליה קוראים האכות לבניהם והבנים לאכותיהם בשם אדוני.

(1) השקט.

(2) פתקה — פתק, כפר, מכתב, אגרת, תי וקרן.

לשונתו, וישלחו אליו את בני הנאשמים הקטנים, ואדוארד היה להם כמלאך מושיע ויבא עזרה ושמחה לאמללים. והמלאך נחם אחרי שלחו את בנו יחידו אל הכלא ויחם על הנער. אולי הכביר את ידו עליו? אולי הקשה הפעם לנפרהו? הן עד היום הזה לא התאונן איש על בנו מחמרו, כי מתעצל הוא בלמודו. הנער היה חרוץ ושוקד על למודיו, ונפשו חשקה תמיד בחכמה ודעת, ובאמת ידע הנער בקר הרבה מאד לפי ערך שנות חייו.

— מורו איש קשה מאד — עלה על לב המלך. — הוא מרבה להכביר על הנער, אולם הפעם הצדק אתו. הוא כמורה ומדריך, הפך להראות לבניו, כי אין דבר אשר יוכל לפטר את האיש ממלא את חובתו. הוא אינו יכול לענש את בניו אשר ומלך תחתיו... אך אנכי לבדי אוכל לענש את המלך, אשר ומלך אחרי אנגליה. וגם אנכי לא אבהו בשבט; לא לבד-מלך אנגליה לדעת מבת שבט. ומלכד זאת הן הוא חלש מאד ורפה כח... ומורו צדק בחפצו לענש את המופת, כי בראות אדוארד את המעות המופת והבין כי הנער געש תחתיו...

ובעת ההיא ענשו במשפט הזה את כל בני האצילים. בכל בית רוזן עשיר היה נער עני אחד ל"מופת" קבן הרוזן, ובכל פעם אשר חטא הרוזן הקטן, ענשו את הנער המופת, למען יראה הנאשם, ולקח מוסר, והנערים העניים האלה גדלו יחד את בני הרוזנים העשירים.

וגם לאדוארד היה נער בן-גילו ל"מופת" לו, ועד היום הזה לא נענש המופת, כי לא חטא אדוארד ואשם, ועתה קרה בפעם הראשונה, כי לא הבין את שעורו. והמלאך אשר ידע את בנו כי חלש הוא, ירא מאד פן יפעל ענש הכלא אשר שם על בנו לרעה.

וימהר המלאך ויצו להוציאו מבית הכלא. — אחקד נא על אדות אבי מטצל רעה — אמר המלאך בלבבו, בחפצו לנחם את בנו ולכפר את פניו — ואם יוכיח את צדקתו אוציאהו לחפשי.

וישען המלאך על ידות בסאו ויחם בכבודות ממקומו. בשנות חייו האחרונות היה המלאך שמן וכבד מאד, ויגרב אל השלחן הגדול העומד על ארבע רגלים חצובות בדמות נחשים צפועונים, ויצלצל במצלחה, ויצו למשרתו אשר בא אל הלשכה לקרא לקרמל השרה, ראש המיניסטרים בעת ההיא.

— וחקר-נא כבודו וידרש על מה זה חרצו השופטים על מטצל משפט מות — אמר המלאך לראש המיניסטרים. — מה פשעו ומה הפאתו?

וידבר המלאך געשה, ויבקש הדבר וימצא, כי האשימו את מטצל על אשר התערב ויבא בדברים עם אנשים אשר חפצו להרים יד במלך, ולדברי הנאשם היו לו עם המורדים אך עניני מסחר וקנין, אך השופטים לא הטו און לדברי האמלל ויחרצו את משפטו למות.

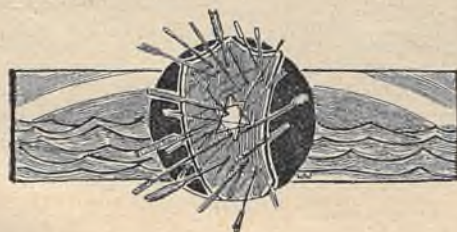
— הנני סולח לעון מטצל ואני מצוה להוציאהו כרנע מבית האסורים. — אמר המלאך אל קרמל.

וינבד הדבר לאדוארד הקטן מפי תם מטצל חברו, אשר הובא אל ההיכל במצות המלך, וישמח אדוארד מאד.

ואחרי עבר שנתים ימים מת המלאך הנרי השמיני ועל בסא אנגליה ישב בנו אדוארד, נער בן תשע שנים, ודודו סימור נהג את כל דברי הממשלה בשם המלאך הקטן והטוב הזה, והמלאך הקטן ידע את כל הנעשה במדינות ממלכתו הגדולה וישם לבו אל כל צרכי עמו, ולא תדל בכל זאת מלמוד חכמה ודעת, ויגרב המלאך הצעיר לעשות טובות לעניי עמו.

אך ימי ממשלתו לא ארכו, כי באחד מימי הקיץ מת אדוארד והוא בן חמש עשרה שנה, ויבכו אותו כל בני עם אנגליה למקמן ועד גדול.

א ב י א ק ה.

משלי לפונמיין.

2

המשל השבעה עשר.

מועצת העקברים.

"חברו גדולי העקברים,
"בהם אבי - זכרוננו לברכה!
"וראו מצאתי לי עצה מחכמה
(בנדי עמדה לי זכות אבות):
"הנה הכאתי הלום מצלה,
"והלכו שלשה מקרב הקהלה,
(הן יש גם בנו בפורים!)
"וקשרו אותה בצנאר
"וזלל הצר;
"והיה בצאתו למלחמה
"על בני קהלתנו
"ונשמע קולו ברמה -
"ונסתרנו בחורינו".

שמעו הנאספים נומחאו כח,
לעצת רבם השב;
"אך וי-קראו-עצה אך וזה תחבלה!
"אכן, אין בחורים חכם כמו רבנו?
"אך מי יוציא עצה זו לפעלה?
"אף לא אחד מן העדה בלה!
"אחר אומר: "האני אלך? חלילה!
"אחת משערותי גם לא אפילה;
"אתה..."

- ונה משפעהו בחרי-אף:
"האם משנע אני, או כסיל,
"לשום נפשי בקח,
"בשביל
"כל העדה בתרנגול הבפרה?¹
"וזה אומר: "מה לי ולצרה?²
"וכן לא געשהה זו העצה
"ונתפרדה המועצה,
"מבלי עשות מאום.
עצה כלי פעלה אינה ולא כלום.

ש. ל. גרדון.

הנה התיל שמן וחד הצפרנים,
ישמו רבי זולל ממרתף-חמאתים.
יהי עושה שמות בעקברים,
חנק, טרף יום יום גם חמרים;
ואף יצא יצא אחד ממתבאו,
מצא לו קבר חיש בתוך לעו.¹
יהי מספר גדול בקרב החורים,
גם גם לב עקבר אמיץ בנפורים;
ורעב גדול היה בארץ-עקברים,
כי מתי מספר הנשארים
קראו לעזוב אף רגע את החור,
לנגב פת לחם, חלב פרוז.
יהי רבי זולל לעדה זו האמלה
לאונב עצום, נורא למלאך חבלה.

או מר זולל מצא בלה לו חתולה
נילך החתן לחג ההלווה,²
נישב יום שם או יומים,
וכו כיום
קראו העקברים או צום,
ויאספו כלמו חישי,
לא נעדר איש -
למצא עצה ותחבלה
לשאריהם האמולה³
מפני הצר האכזרי.
ויקם עקבר שב
חכם ורב
לעדת העקברים רבות שנים,
(אביו ואבי אביו היו גם המה רבנים),
ניאמר באנחה:
"הקשיבו נא דברי,
"האזינו, בני-חורים!
"רבות חשבתי מחשבות
"אף גם הניתי בספרים,

¹ גרונ, ² החתנה, ³ האמלה.

מונעת העכברים.

הצוּעֵנִית הָעֵבְרִיָּה.

(ספור).

(המשך).

בימים הראשונים אחרי האסון הספתרה בינתה... פשוט – השתעשה. ואף מן השמים רחמו על אפרוחיה הנשארים וחוקו את לבה, שתיכל להיות להם לאם.

בעלה המנוח נסע שנה תמימה מעיר לעיר לבקש את הילדה הנגיבה ולא מצאה... כאשר שב הביתה נשבר גם מטה לחמם, כי לא יכל עוד למלא תפקידו, תפקידו תן, בבית הננסת: המה חפצו שישייר להם "קדשה", "הלל"... שיוסלסל להם על הדוכן "ויחנך" – אף היכול הזה האב האמלל לומר ומירות – ולבו נמם כמיס? הלא הזמירות האלה הוכירו לו את צפורה שלו, את סלסוליה בנגון "ויחנך?" –

אבל גם הם צדקו... אם לא ומירות ונגינות – תון למה להם? והיא צריכה היה להנע. מה לא יעשה האיש בשכיל "פננסה"? צרוף היה ככל "שבת מברכים" לצבת את לבו בצבת! ולומר להם "יחדשהו", אף זאת היתה נחמתו, שרב הזמירות הן הם נגונים עצובים ויכול היה לשפך בהן את נפשו הקרה.

והיא? היא בכתה – לא רק בזמירות עצובות: אכלה ובכתה, עלתה למשכב ובכתה, שמעה קול מנגנים ובכתה... זה לה שבע שנים שהיא בוכה... אף הצרה האחרונה – מות בעלה – השפיעה מלכה וקר צפורה; אבל רק לזמן קצר. רצה הקדוש ברנך הוא לחדש את פצעיה, והביא לה את מרים ורבקה אל ביתה.

זה היה באחד הלילות. רבקה ישנה את שנתה והנה ישבה אצל מטתה ושמרה עליה עד אשר תקיץ ותשתה מסמי המרפא אשר צנה לה הרופא. מרים ישנה גם היא על משכבה. בחדר היה חם מאד, ולחני מרים הסכלילות כמו התלקחו מאיזו מחשבה נשונה... עיניה היו כעצומות בכינה... על מצחה הן נראו קמטים דקים... דומה היה שהיא חושבת איזו מחשבה עמקה... היא היתה

הצרה האחרונה שכאה על דינה במות בעלה. השפיעה מעט מלכה וקר צרתה הישנה לזמן; צער; אבל הוא חור ונעור בכל תקף מרירותו. הפצע הישן שבלב לא החל עוד להרפא, כי עמק עדינה עמק ומכאיב מאד... שבע שנים תמימות עברו עליה, והיא – כאלו אף אתמול היה הדבר. הרבה פעונות יש לה על רבונן של עולם:

"במה ברעותי את מעשי? במה חטאתי יותר מקל הנשים, כי נגורה עלי נגרה אימה כזאת?"

"ואם נגור עלי, שחטפו רוצחים-צוענים ילד מילדי, מדוע עלה הנורל על הטובה, הטהרה החכמה מקל ילדי?... יפנה!... חכמתה!... קולה הנעים!... צפורי!... ומירתי!... את כל התפלות היתה משוררת! הוא נשמתו תאיר בנן ענין, הנה מצמעה, שאינה וקר, ואינו יכול להעמידה אצל העמוד בין המשוררים!"

והיא משתפכת בדמעות ומצדיקה על עצמה את הדין: "ואת היתה באמת מתנה מן השמים, שאין אמות כשר נדם ראויות לה! נפש כזאת לא יכל להיות עלי אדמות. היא גדלה ותיף – כמו להכעים!... אבל מדוע זה לא מתה ברנך כל הארץ?!" – וכי מהררת היא אחרי מדותיו של הקדוש ברנך הוא על שלשת הילדים שמתו עליה במשך הזמן ההוא? בכתה-בכתה עד ששדלה. האדמה מכסה, ובשר נדם שוכה...

אבל זו – צפורה שלה – האם יכולה היא לשפח אותה? בכל יום נדמה לה, שהיא שומעת את קולה מרחוק... שהצוענים מבים אותה... והיא בוכה וצועקת: "אמא!" הצוענים עוברים בה עבודת ברנך.. והיא בוכה וצועקת "אמא!"... היא היתה יראה לישן יחידה במטתה... היא היתה יראה מאד מפני כלבים חתולים ושרצים... עתה היא ישנה בנדי יחידה בחוץ עם הכלבים... והיא בוכה...

מיום מות אישה, שהיא מכשית במראה. נדמה לה שהיא רואה את פני אמה, עליה השלום...

אבל תמונה צעירה זו כמה שונה, כמה זרה היא לה!...

אולם כאשר הוסיפה להסתכל בפני מרים נדמה לה, שסוף סוף דומים הם מעט לפניה היא. וככל אשר הוסיפה לתבטא אל מרים בן נתברר לה הדבר יותר ויותר. שרבים מתנו פני מרים דומים לתנו פניה היא. ואף התפלאה מאד: איכה זה לא העירה עוד אף אחת השבנות את אניה כי אם וכת הנח?...

ובחנה היה הדבר בעיניה לנדי, כי מרים זו בתה היא. ומה שקוראים לה מרים ולא צפורה? - אולי היתה חולה מסכנת באחד הימים, ושנו לה את שמיה. גם אהבת רבקה למרים לא נפלאה בעיניה, כי מי זה יכול לבלי אהב נערה נחמדה כזאת. דרוש אפוא רק לדבר עם רבקה ומרים ולברר את הדבר. אף דבר זה היה קשה לה הרבה יותר מאשר נראה לה בראשונה.

"לנלות עתה את הדבר למרים אי-אפשר; כי מי יודע אם לא שקחה כבר את הכל, וגלוי סוד זה יגרם לה הרבה צער, ואולי גם אסון..."

"לרבקה?" - אבל לפי מצב מחלתה אינה מסוגלת כלל לדבר בזה.

והיא החליטה לחכות, עד שינמין לה המקרה שעה מכשרת לבד, אחרי שבקרה הדבר כבר נושעה: בתה נמצאה! ושמתה הפנימית נדלה כל בה, עד שהשכיחה מלבה גם את אלמנתה.

היא היתה אם מאשרת.

(עוד יבא)

יהודה שמנברג.

יפה מאד ברנע זה. דינה קמה ותקרב אל המטה ותבט אליה בענג.

"מי יודע מה הם הקסמים, אשר נראנה עתה מלאך החלום?"

ופתאם נמשכו עיניה אל הקמע התלויה על חזה של מרים, ומבלי משים לקחה אותה בידה... פתאם קשה כעין דמיונה בלבה והתחילה מנדעשה בכל אבריה... רגעים מספר עמדה במקרה בתמהון, וידה אוחזת בקמע ולוחצת אותו בחוקה, כיראה שלא יגלוהו מידה... אבל היא נראה גם להביט עליו.

אחר בן הביטה אליו משני עבריה... ואז התחילו ניצוצים ויצאים מעיניה... אדמים... חכלילים... ירוקים... צהובים, והפית מתחיל נופל...

והיא הרגישה באותו רגע, כי עוד מעט והיא נופלת ומתעלפת. אף היא התחנקה בשארית בחותיה לעמד על רגליה... אז עלה על לבבה וגר אחד הימים הנוראים בחייה. צפורה בתה חלתה מחלת האסכרה, והיא אז כבת שלש, הרופאים הגיעו עליה ראש... נראה הנה, שאינם מאמינים הרבה בחייה... והנה צדיק אחד קדוש בא אז לעיר ונתן קמע לתלותו על צואר הנלדה החולה... וכיום המחרת החלה להרפא...

והיא הביטה עוד פעם אל הקמע... בן: זהו הקמע שהיה גלוי על צואר בתה... הוא ולא אחר...

יותר לא יכלה עוד לעמד על רגליה, היא עזבה את החדר ותבא לחדר משכבה ותשתפך ברמעות.

לאשרה ישנה החולה בלילה ההוא במנוחה, והיא יכלה לבכות ולבכות כל הלילה בלי מפריע.

ביום המחרת התחילה מסתכלת מן הצד פעם בפני מרים ופעם בפניה היא מתוך המראה, והשתוממה עד כמה שהי תמונות שונות לכאורה זו מזו! היא אמנם גם את פניה לא הכירה. זאת היתה אולי הפעם הראשונה

מימים קדמונים.

פ פ פ

שם עד אור הבקר, למקץ שלשה תרשים. הם בזנים את בתיהם אלה מגורי שלג שהתקשה באבן, והפתים רחבים מלמטה והולכים וצרים למעלה. בכל בית יושבות לרב משפחות אחרות ושם יקצו מקום גם לכלביהם. עששיות מלאות חלב, העומדות על עמודי קרח, מאירות ומחממות את המעון בלילה הארוך הזה. ואולם יתר מן העששיות

III (*).
בקצות הצפון בגרנלנדיה, מקום שליל מחרף יארך שלשה תרשים, באים האסקימוסים יושבי המקום, עם שקיעת החמה של הקיץ אל בתי השלג שלהם ויושבים

1) ראה, עולם קטן גליון 27

אָסמים לתבואה ועוד בנינים הדרושים לו. אָמנם הבנינים האלה היו פשוטים, גסים ולא יפים כלל, ככל ואת היו מעתה חיי האבר טובים ומרוחים הרבה יותר.

ובקשה שתאבד הפשוט עשה לו במעונו שניים קטנים לטובה, החלו להתנשא בערים היבילים יפים וארמונות נהדרים לעשירי העם. בתוך חומות העיר הנבחות התנשאו בנינים נשגבים, הבנויים מאבני גזית יפות, ומפארים בציוורים ופסילים; בנינים הנושאים ראשי מגדליהם למרום ומשתרעים בחצריהם ובגנותיהם על מרחבים גדולים, וחדרי ההיכלים האלה מלאים רהיטים יקרים, יריעות נחמדות וארונות ומראות ואננות ופסילי שיש וכלי בקר וזהב.

חיי תענוגים כאלה חיו כבר לפני חמשת אלפים שנה אצילי מצרים ועשיריה, או ידעו כבר לסתת אבנים ולהחליקן, לא גרוע מאשר יעשו זאת הסתתים בימינו אלה. כאשר העבדו המצרים את אבותינו בחמר ובלבנים, ידעו כבר לגבול את החמר בתבן, ללבן ממנו לבנים, ככל אשר עושים בימינו; וכאשר כעס פרעה על העם השואף להפשי צנה: "לא תאספון לתת תבן לעם ללבן לבנים, בתמול שלשם; הם ילכו וקששו להם תבן" אך המצרים לא שרפו את הלבנים, רק יבשו אותם בשמש.

באבנים המסתתות והלבנים החזקות ידעו בניאי מצרים לבנות להם בנינים נפלאים: בתים יפים בני שתי דיוטות, היבילים נהדרים, פתי מקדש וקברים מפארים. הנה כי בן בנו לפני ארבעת אלפים שנה בעד פרעה אמנמף את התיכל הגדול הנרוע בהסתורה בשם "לפירנת". הוא הנה בנוי כלו מאבני גרניט גדולות מאד, ובו היו לא פחות ולא יותר – משלש אלפים חדרים, שחלק מהם הנה מתחת לארץ. התיכל הנה נחשב לאחד מפלאי התבל. עתה נמצאים ממנו אך מעט משרידי חרבותיו. אך לעמת זה רואים עודנו כיום בעמק הנילוס בנינים נפלאים, מעשי ידי המצרים הנקדמונים, שגבר עברו עליהם שנות מאות ואלפים – המה הפירמידים¹, אשר בנו להם מלכי מצרים בחייהם, ואשר היו להם אחר מותם ל"מעון הנצח" כאשר קראו המצרים הנקדמונים לקבריהם. המצבות הנשגבות האלה מפליאות עד היום את עינינו בגודלן ובעצמן.

הגדול שבפירמידים האלה הוא הפירמיד של פרעה סיאפס, שגובהו ארבע מאות ותשעים רגל, ויסודו כל כך רחבער פי־דרוש יותר מחצי שעה לתקיפו כלו. ראשו המהדר למעלה נשחק מעט במשך העת, ועל השטח הקשן שעליו יכולים עתה לעמד ברוחה נבמאה איש! מאת אלף איש עבדו בלי הרף במשך שלשים שנה, עד אשר הקימו משגי מליונים נחצי פלחי סלעים גדולים את המצבה

¹ עמודים רחבים מלמטה והולכים וצרים מלמעלה.

תחמם את האויר באהל נשימת האנשים הרבים היושבים בו. בן התחכם האדם לכונן לו מעון מואר וחם בממלכת החשך והקור, מקום שבעת הלילה הארץ והקור הנה ימות כל חיי, והקר הנורא מבסה בקרח חזק מאד גם את פני האבנים האדיר.

ככה הם מעונות הנודרים הנצחים – הרועים והצנדים, עסקיהם המכריחים אותם לבלות את כל ימי חייהם בנדודים, לא ינחו להם לבנות מעונות קבועים, ומיום הולדם ועד יום מותם יחנוררו באהלים ובסכות, גם כתי הדרך שלהם אינם אלא מעונות עראים, בנויים באפן כל כך גרוע, עד שלא יעמדו יותר מדרך אחר.

אך משלמד האדם לעבד את האדמה ולהוציא ממנה צמחים מועילים, הנה קשור אל חלקת אדמתו הנה ומפרנסת אותו; ובהיותו לתושב עובד אדמה, התחיל לבנות לו מעונות קבועים לשבת בהם ולהיטיבם ולרחקם יותר ויותר.

הבתים הראשונים שבנה לו האבד על חלקת אדמתו, לא היו טובים הרבה יותר ממעונות הדרך של הצנדים הנודרים. אלה היו פתי אדמה, שקירותיהם קלועים מענפים יבשים, מקסים למחצה באדמה ומקרים בגג של קש. ויש אשר נעצו באדמה גורי עץ לא מהקצעים, אשר היו להם לקורות, ועליהם תקרה שטוחה עשויה מקורות מקסות בעפר וענפים דקים, וכמראה פתי האבד הנקדמן מחוץ, בן היו גם מבנים, חלונות לא היו בהם, והאור בא לתוכם רק דרך הפתח ודרך הפרך העשוי בתקרה ששמש להם לארבת העשן. כל המעון הנה רק בן חדר אחר, שבו ישבו יחד כל בני המשפחה; אכלו ישנו וכלו את ערבי הדרך הארכים, בהתחמם לאש הבירה הגלויה שבאמצע הבית, כי חנורים לא היו להם עוד, עששיות גם בן לא היו להם עוד, ובטנם התחילו האכרים להשתמש בקיסמים דקים, היתה הבירה משמשת גם להאיר את המעון, משתם היתה האדמה הרטובה, על רצפת הבית מסביב לבירה שִׁכְבו כל בני הבית וישנו את שנתם; ואך אחרי בן החלו לעשות להם ספסלים לארץ הקורות, עליהם ישבו כיום וישנו בלילה. אלה היו אז כל רהיטי הבית, (כאהל האבד הבלגרי אין גם עתה לא שלחן ולא כסא ולא תנור; כל בני המשפחה ישנים על הארץ סביב לבירה שבימי הקר לא תכבה כלל).

מעט מעט שנה מעון האבד לטוב, הוא החל להוסיף על מעונו עוד חדרים חדשים לבנים הנשואים, שנשואו סמוכים לשלחן אביהם גם אחרי חתונתם ויעבדו עמו יחד את אדמתו; פתח לו חלונות בקירות הבית ויבסס בעור דק (כי וכובית לא הנה להם עוד); עשה לו אינה תנור, לו גם פשוט מאד; הבין לו שלחנות, בסאות, ארונות ויותר פלי הבית, בקרבת הבית בנה לו לולים קעופות,

כל כף, עד כי שש מרפבות יכלו לנגע עליה וזו בצדו, מבלי לנגע אחת בשניה! מאתים וחמשים מגדלים התרוזמו על החומה הנשקבה הזאת, ומאה שערי נחשת נפתחו לבא אל העיר הגדולה לאלהים, והעיר היתה בנויה משני עברי נדר פרת והיא מלאה מקדשים נפלאים, היכלים מפארים וכתים נהדרים, בני שלש וארבע דיוטות, אשר הנהירו בצבעיהם הכהירים ויכלל הדר תפארת הבניה.

ספור תורתנו עד דבר יושבי הבקעה בארץ שגור, אשר אמרו איש אל רעהו: "הבה נבנה לנו עיר ומגדל וראשו בשמים ונעשה לנו שם" - מעיר לנו על עו ריחם של בניאי הפשדים. אמנם ראש המגדל הגדול, אשר בנו הפשדים לבל אליכם, לא הגיע לשמים; ואולם גודל נרם הנה המגדל הזה מפל הבנינים הנבחים אשר על פני האדמה. שרידי חרבותיו נמצאים עוד על אחת הנקעות בקרבת ככל. אלה הם שרידי בנין ענק הגדול ככל העולם, זה הנה מגדל עגל בעל שמונה דיוטות, שכל אחת צדה מזו שמתחיתה, אשר השתרע על שטח של שבע מאות רגל, וכשבע מאות רגל הנה גם נבחו.

יגאל תפרמלי

הנוראה הזאת. כל כף גדלה חכמת הבניה של המצרים הקדמונים. אמנם לא בזול עלו הבנינים הנכבדים האלה לבנייתם, ולא מעט הוא מספר העבדים אשר אכדו את חייהם בעבודת הבנין הקשה; אך כמה נחשבו בני עשרות אלפי עבדים למלכי מצרים, "לממלאי מקום האלהים" על הארץ?

ואולם לא המצרים בלבד הפליאו לעשות בחכמת הבניה, כי גם הפשדים הקדמונים שישבו בממלכת ככל האדירה, פטיש כל הארץ, הגדילו לעשות כבניניהם. החכמים גלו בעמק שגור, אשר בין פרת וחדקל, מקום ממלכת ככל העתיקה. שרידי ערים גדולות מאד, שהיו מקפות חומות בצורות ונשקבות לפני אלפי שנים רבות, והערים היו מלאות בנינים נפלאים בנדלם ובחדרם, גם הפשדים ידעו ללכד לבנים, ונתהי להם הלבנה לאבן פאשר חסרו להם אבנים ועצים, את הלבנים שרפו באש או יבשו בשמש. ואם רוצים אנו לדעת, כמה גדולות היו עריהם וכמה נהדרים היו בניניהם, די לנו לזכור את העיר ככל העתיקה, בירת הארץ, ככל היתה מקפת חומה שתקפה הנה יותר משמונים נחמשה קילומטר (הקילומטר הוא תשע עשיריות מורסקה רוסית); והחומה היתה עבה

פועלים עברים.

חדשות

של מים. כפרים רבים טבועים במים ורב יושביהם יושבים על גגות בתיהם ואינם רוצים לעזוב את רכושם, אף כי סכנה צפויה לחייהם. בעיר סנדזמיר עלה גבה המים 15% רגל, גבה שלא היה להיוסלה משנת 1813. בסביבות דרך ההצין (שאססעע) ההולף לברסק נעקרו אילנות בני מאה שנה ויותר.

ומקרקו מודיעים, כי שם נאו המים עד גבה של עשרים ושנים רגל. רחובות רבים פסו במים, ואף בסירות נעבדו מרחוב לרחוב. המים עלו עד מעקה הגשר ושנים מעמדיו נתקלקלו. העומדים על מגדל ובל"ה רואים מרחוק כפרים טבועים במים ואנשים ונשים וטף יושבים על הגגות וקוראים לעזרה בקולות קורעי לב. התבואה אבדה כלה. הנזק בכננים ובבהמות גדול מאד ועולה למיליונים. מאספים נדבות בעד האפרים הנזוקים.

שָׁרֵב בְּיַד יוֹרְדָן — במשך המשת ימים מיום 9 עד 18 יולי היה בנְיִו־יֹרְדָן שָׁרֵב נורא. עד כי מתי ממנו יותר ממאתים איש. פן גם פרצה מגפת שנגעון בקרב פלבי הבתים הנמצאים בנְיִו־יֹרְדָן במספר רב. רופאי בעלי החיים משיגחים עתה על הכלבים ושליהיהם הורגים בכל יום מספר גדול של כלבים מפי חמה שנראו בהם אותות שנגעון. —

בְּנֵי יִלְדִים. — בעיר בְּרִדִישׁוֹב יסדו הצינים החרדים עברים שמלמדים בהם את שפתנו כשפה תיה המרבית בפי המורים והתלמידים. עתה יסדו הצינים בְּנֵי יִלְדִים. שבו יבאו ילדי החרדים העברים לשחק ולהשתעשע שם ולשיר בשירים בעת ההפשה והכל בעברית. בין שדרות האילנות — פותח סופר הצפחה — עומדים הם ילדי החרדים העברים אנדות אנדות ומצפצפים עברית. ושם על העשב בצל אילן גדול שוכבים ילדים אהדים. אהד קורא בקול בספר. אנדות ישראל והאחרים שומעים. ושם בקצה הגן חוקדים יחד ילדים במעגלה ומזמרים. עוד לא אבדה תקותנו. על הילדים המשחקים בעברית מפקח הציני ברוך שפיל ברך והתן מר הימן מלמדם לשיר שירי ציון.

שְׁלֵשָׁה עוֹלֵי רָגֶל. — שלשה צעירים מבני עמנו בבולגריה הולכים רגל לבול לראות את הקנרס הששי. שמות הצעירים האלה הם: פּרַץ סלומנוף, משה פרחי ושמועץ יום טוב (מן הספרדים). דרכם תארף ששים יום.

שָׁמַר מִי הַיּוֹסְלָה. — מפני הגשמים הרבים שירדו בעת האחרונה נאו מי הַיּוֹסְלָה במדה שלא היתה עוד זה שלשים שנה. בורשה כסו במים פּעֵשִׁים רחובות הסמוכים להנהר. במקומות רבים קלקלו המים את מסלת הברזל. עמקים גדולים נראים כים

הרחיצה בנהר. — הדקטור פרנקל מבאר בהצפירה את התועלת הגדולה שהרחיצה בנהר במים צוננים מביאה לילדים. הרחיצה בנהר — אומר הדקטור — מפתחת בילדים את אפיץ הלב מלדוחם; הרחיצה מלמדת לשחות במים, ובכך תועיל להנצל מן הסכנה הנשקפת לאדם לעתים לטבע בנהר; הרחיצה מנקה את הגוף, כלומר, מסירה את החלאה מעל העור, ועל ידי זה תפתח את הנקבים הדקים שבהם יוצאה הזעה ובזאת תעזר לגוף להרחיק מקרבו את פסלתו ולשאף בהם אוויר נקי אל הדם; הרחיצה מביאה לידי תנועה מהירה במים, וביחוד הישחיה, המפתחת את הישרים ואת הריאה; הרחיצה תקשה את הגוף ותרגילהו לצוננים, ועל ידי זה אין הגוף מסגל כל פך להתקרר ולהנגע בשעול. ואולם אם ירחצו הילדים לבדם יש שיקרו אסונות טבועה, ועל פן הוריש הדקטור הנכבד, שהמלמדים והמורים ילכו עם תלמידיהם לרחץ עמם יחד, ואז יהיו בטוחים מפל אסון. אף

הרחיצה צריכה להיות מסדרת בשעה קבועה, ורק רחיצה כזו מועילה באמת לבריאות, ויחד עם זה יהיו הילדים נהנים משיל מבריא באויר צה. וכדי שלא תביא הרחיצה בצוננים רעה תחת טובה, דרוש לשמר את חקי תורת הבריאות האלה: א) ילד שלא מלאו לו עוד שבע שנים אל ירחץ במים קרים. ב) תחולה מחלת הלב אל ירחץ בנהר. ג) אין לרחץ תפק אחר האכילה. ד) לילדים מתרגשים, שבעת הרחיצה רועדים הם מקר וגם אחרי כן לא יחם להם מהר, אסור לרחץ בנהר. ה) אסור לרדת המימה בנהר מוצע. ו) אין לרדת המימה לאט לאט, אלא בבת אחת, ויתר טוב לקפץ המימה.

ג ד ב ו ת

שנתקבלו בבית-מערכת "עולם קטן" בקראי.
בעד יתומי קישינוב:

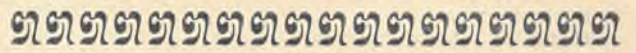
התלמידים הציונים של בית-הספר לתורת המסחר ברשה נדבו 9,33 ר"ל — יעקב בירנבוים, הירש בירנבוים — כ"א 33 ק'; שרה בירנבוים 34 ק'; אפרוביץ 1 ר"ל — בשלש המחלקות העליונות בבית הספר לכנות כיפו נאסף סך 4,70 ר"ל מאת התלמידים והתלמידות: א. נרוובסקי, צ. קמניץ, ש. פלפול, ד. סוכובלסקי, הדסה, עמיהוד ל. שטינברג, הררי, אשר, הרמוביץ, ח. סוכובלסקי, בששי, כץ, הורוויץ, גולדבלד, שלוש, י. קמניץ, י. מ. קמניץ, רנון, קוצרסקי, י. קורמן, ח. לוריא, מהרר, ח. סמחון, רנון לאה, לוריא שושנה. — רבקה ושושנה קפלון (נובוובקוב) 1 ר"ל — בכפר סלדקובודנייה נאסף ע"י ד. זוסמן סך 7,55 ר"ל. — בנימין בריינין (ירוסלב) 1 ר"ל. — ילדי כפר המלוב (פלך פולטבה) שולחים את נדבותיהם, בעד יתומי קישינוב, להוציאם מארץ נלותם ולהשיבם על אדמת אבותיהם סך 1,70 ר"ל, אשר נאסף מאת: יעקב, נח, אברהם וישעיהו ריב 35 ק'; נח ופיגה ריב 3 ק'; צבי הירש, יצחק והנה ריב 28 ק'; יעקב ומשה ביליניק 20 ק'; דובר וצייטל ביליניק 18 ק'; צייטה ניטל ביליניק 15 ק'; מרדכי ייספנד 10 ק'; חיים ומשה זלמטוב 6 ק'; זליג בזין 5 ק'; אהרן הפט 8 ק'. — אנדה, צעירי ציון בפולוצק (פלך ויטבסק) שולחת 3 ר"ל שאספה. — י. צנטקובסקי (סוקולי) 89 ק'. — לוינון (פיליני) 6,46 ר"ל. — מעיר פילינשקי (פלך סובלק) שולח ס. ברנשטין סך 7,50 ר"ל ש"נאסף בעירו. — פרץ וזוסמן סולסקי 30 ק'. — בולדימיר (פלך זולין) נדבו: משה בוקסר 50 ק'; קנה פלמנש, הירש הורינושטין — כ"א 15 ק'; שמלקה אורמכר, ישראל נטקובסקי, מלכה מינצב, יצחק חלמר, שמחה שפירה, אליהו קוטף, כ"א 10 ק'; זלמן ופר, יוסף ופר — כ"א 5 ק'; סיה: 1,50 ר"ל. — בסלדקובודנייה (פלך גטס.) אספו הגערים אהרן וזוסמן, שלמה נימן ומאיר לוריב סך 7,55 ר"ל מאת: יצחק דומברובסקי 50 ק'; מרים דומברובסקי 30 ק'; יצחק אורבך, משה גרדון, משלם קבה, גרשון אומנסקי, ציניק, שרה פרומן, ח. פולמן, כ"א 20 ק'; משה דומברובסקי, אהרן דומברובסקי, שניצרב, שרה לאה נימן, כ"א 2 ק'; מאיר לוריב, שלמה נימן, בנימין הונרלסקי, יוסף נימן, יהושע שלמין, אהרן וזוסמן, חיה דומברובסקי, הויגה דומברובסקי, מנה למין, דבניה לוריב, מרדכי מילוב, — כ"א 15 ק'; מאיר הנוב, יוסף פולק, משה מורסקי, ישראל מילוב, אברהם וורנוב, אהרן גורוויץ, חגי שמרין, בתשבע פרומן, פולק, בלומה פילק, רחל לאה לוריב, צירוף דומברובסקי, חסיה דומברובסקי, איטל מריופולסקי, רבקה הונרלסקי, הנה ברוסטינוב, חיים גרשון לוריב, שלמה ראובן גורוויץ, טוביה משה דומברובסקי, אליעזר פודקין, מאיר מרדכי לוריב, אברהם אילוצק, רבקה דומברובסקי, אסתר כורוקין, שומה ברכה דומברובסקי — כ"א 10 ק'; צבי וזוסמן, חוה קוקוי, חסיה מרגלין, לאה ליפמן — כ"א 5 ק'.

בעד הקרן הקימת הלאומית: מ. וא. בוכמן, ש. גלומן, ש. בילה, ל. שוחט, י. כוקלוב, מ. גריצובסקי, ונ. קורופניק, — כ"א 5 ק'; סיה: 40 ק'.

המיל: הוצאת "זושיה" בורשה.
העורכים: א. ל. בן-אביגדור וש. ל. גרדון.
כתבת ה"עולם הקטן":

КНИГОИЗДАТЕЛЬСТВО "ТУШИА", ВАРШАВА.
Verlag "TUSCHIA", Warschau.

ז' גמים אין לעמד בלי תנועה; צירוף לישחות, או, לפחות, לרקד ולהניע את האברים בלי הרף.
ח' פשיודים המיטה חשים בראשונה קר, אחרי כן חשים הם נעים, ולסוף ישובו להיות קר. מפני הקר האחרון צירוף להשמה, וברגע שקשים אותו, צירוף למהר ולעלות מן המים.
ט' העת היותר טובה לרחיצה היא משעה 7 עד שעה 9 בבקר, או בשעות האלה בין הערבים.

מכתביהם.

אל אחינו היקרים והיתומים!

אסונכם הנדול הרעיש מאד את לבבנו ובכל לב ונפש נחשף לעוור לכם. אל תדאגו, אחי, כי עוד ימים יבואו ואנחנו כלנו נעלה אל ארצנו הקדושה, ושם יחד נחיה בשלום ובשלוה, והצרות הישנות תשכחנה כלה מלב. היו שלום, אחינו היקרים. אהותיכם
נובוובקוב (פלך טשרניגוב).
רבקה ושושנה קפלון.
(עיין ברשימת הנדבות).

מכתב קטן לאחי הקטנים!

בקראי בעולם קטן את האסון הנורא אשר קרה לאחינו בקישינוב, ולנו עיני דמעית חמות; וביחוד ננע עד לבבי גורל היתומים האומללים; ולזאת מצאה חן בעיני עצת מר אוסישקין ואספתי בין ידידי וחברי בני גילי סך 2,40 ר"ל, ואני החתים משה נדבתי 30 ק', ואת הסך 2,40 אני שולח לבית מערכת "עולם קטן" לשלחהו לתוערתו. אחיכם הקטן
ריצוב, (פלך זולין) דוד צעסינשטין.

להברי הקטנים קוראי העולם קטן!

הנני להודיע, כי בעירנו עשי להם הציונים אלבימים קטנים להדביק ההם מרקאות ציוניות, אשר כסף מחרם מקרש לקיפה הלאומית, את האלבימים האלה נותנים הם חנם לכל נער הירוש מהם, אך בתנאי כי ידביק בהם מרקאות כפעם בפעם. והנה אני ועוד אחרים מחררי כבר קבלו אלבימים ומדביקים בהם איש איש כפי נדבת לבו מרקאות כפעם בפעם. ואני אהבתי תמיד מעורר לקנות מרקאות פסילות מארצות שונות רחוקות ועל זה הוצאתי כל כספי, אשר רכשתי. ועתה כהבוא לי מורי העברי את האלבום, לא אוסיף עוד לקנות את המרקאות הפסולות, ותחתם אקנה לי מרקאות ציוניות אשר כספם יהיה לתכלית טובה, רמה ונשנבה. ולכן מציע אני לפניכם, חברי הקטנים, כי תעשו גם אתם כמוני ותמצאו לכם אלבימים ותדביקו בהם את מרקאות הציונים. למען יהיה לכם חלק בקיפה הלאומית.

ונם הנני להעיר כי הצעת ה' משה וויין במכתבו בנומר 25-26, כי ידפיסו את גליונות "העולם קטן" באותיות בלתי מנקדות, לא ישרה בעיני. אאמין, כי הוא יוכל לקרוא בלי נקדות וגם אני קורא ועוד רבים קוראים בלי נקדות, אך מה יעשו אלה, אשר אינם יכולים לקרוא בלי נקדות?
ורשה.

חיים כהנוביץ.

ספרי תנוך ולמוד ומקרא (הוצאת „תושיה“):

המספה מיוחדת לעולם קטנים.
”הפדרג“
ירחון פדגוגי בעד החרדים
והמורים.

א. לעצבת ההתדרי מרשוח הפשו לישות הצבוח. (מאמר ב) פנחס שפמן; — ב. הספרות האופי של הילדים (המשך) א. בן צבי; — ג. השקפת בני הספר לבני י. דיר נחום סלושין; — ד. הקריאה העברית (המשך) בן זאב; — ה. בני הספר בשושיה ג. פינס; — ו. רעיונות על הדב ההנריך (המשך) בן זאב; — ז. שאילת ההנריך בעתונתם, יאצל הכרמלי; — ח. כרוניקה; — ט. פנחסים ומשלים פדגוגיים ג. פינס.

יצאה לאור החוברת הכפולה — ח' (אירוסין) וזה תכנה:

- 1 אלפא ביתא מצוירת בצבעים (עפ"י השטח הטבעי) עם 24 ציורים יפים ואתיות הכתיבה. נדפסה על טבלא גדולה להדביק אל הקיר ככה"ס. מחיר 20 קאפ'. מאר' 2 קאפ'. סדקת על ניר עב-30 קאפ'. מאר' 6 קפ'.
- 2 אלפא ביתא מצוירת בצבעים (כנ"ל) מטולמלת, ערוכה בקוביות (כגווי עץ קטנים), בתבת-ניר יפה— ובחובה לוחות-לרונמא ערוכות לזה. מחיר 75 קפ'. מאר' 10 קאפ'.
- 3 הנ"ל, כגווי ניר עב קטנים, בתבת ניר כנ"ל. מחיר 60 קפ'. מאר' 10 קפ'.
- 4 אלפא ביתא מטולמלת, ערוכה בקוביות אותיות מדבקות על גווי עץ קטנים מרכעים (קוביות) עם נקודות מיוחדות, להרכיב מהן מלות ומאמרים— ערוכה בתבת ניר. מחיר 60 קאפ'. מאר' 20 קאפ'.
- 5 הנ"ל, מדבקות על גווי ניר עב קטנים, בתבת ניר כנ"ל. מחיר 50 קפ'. מאר' 10 קפ'.
- 6 אלפא ביתא מצוירת בצבעים (עפ"י השטח הטבעי) עם 82 ציורים יפים. נדפסה על טבלא גדולה להדביק אל הקיר ככה"ס. מחיר 25 קאפ'. מאר' 2 קאפ'. סדקת על ניר עב-35 קפ'. מאר' 8 קפ'.
- 7 הנ"ל, במחברת קטנה ונאה, מ כורכת כמעטפה צוירת (בצבעים) יפה. מחיר 50 קאפ'. מאר' 10 קאפ'.
- 8 אלפא ביתא מצוירת בצבעים (כנ"ל) מטולמלת, ערוכה בקוביות. ערוכה בתבת ניר גדולה ויפה עם ציור נאה בצבעים סממל. מחיר 1 רובל. מאר' 20 קאפ'.
- 9 עברית בלשון עם ועם. למוד הקריאה למתחילים. י. לויגוון וי. ת. טביוב. מחיר כל מחברת ברכייה 25 קפ'. מאר' 4 קפ'.
- 10 ראשית דעת שפת עבר (כנ"ל) עם ציורים). כ. קרינסקי. מחיר 30 קאפ'. סב' בכר 40 קפ'. מארמא 6 קאפ'.
- 11 הקריאה העברית (למתחילים). י. ב. לבנר. מחיר 15 קאפ'. סב' בכר 25 קאפ'. מאר' 4 קפ'.
- 12 בית הספר לתורת הכתיבה העברית, בחמיש מחברות (מאושר מטעמ"מ). כ. קרינסקי. מחיר כל מחברת 7 קאפ'. מארמא 2 קאפ'.
- 13 לפי המפה להורות את הילדים לרכב עברית מבלי עזרת תרגומים. ד. ילון. ספר המורה, שני חלקים (החלק השני עם לוחותיה מונות).
- מחיר כל חלק 75 קפ'. סב' בכר 90 קפ'. מאר' 10 קפ'.
- 14 מקרא לפי המפה, להורות את ילדי ישראל קרא וכתוב ודבר עברית, על פי השטה הטבעית, עברית בעברית, עם ציורים. הנ"ל. ספר התלמיד, שני חלקים. מחיר כל חלק 75 קאפ' כריכה. מאר' 8 קפ'.
- 15 המוכן. פרודור לכל ספרי הלמוד. (מאושר מטעמ"מ). י. ת. טביוב. מחיר 30 קפ'. סב' בכר 40 קפ'. מאר' 6 קאפ'.
- 16 ראשית למודי שפת עבר (עם תרגום המלות ברוסית ואשכנזית באותיות עבריות). י. גרזובסקי. מחיר 50 קפ'. סב' בכר 65 קפ'. מאר' 8 קפ'.
- 17 גן הילדים. כרוסוטומתיה עברית עם תרגום המלים ברוסית ואשכנזית (באותיות עבריות, עם ציורים). ש. ברמן.

- מחיר 75 קפ'. סב' בכר 90 קפ'. מאר' 10 קפ'.
- חלק שני מחיר 50 קפ'. סב' בכר 65 קפ'. מאר' 6 קפ'.
- 18 בת חיל או תורת אם, ספר מקרא לבנות ישראל. י. מרוחם. מחיר 40 קפ'. סב' בכר 50 קפ'. מאר' 6 קפ'.
- 19 מדרוך הילדים. מתודה וכרוסוטומתיה (עם תרגום המלות ברוסית) בב' חלקים (מאושר מטעמ"מ). ק. ולוצקי. כל חלק 35 קפ'. סב' בכר 50 קפ'. מאר' 8 קפ'.
- שני החלקים סב' יחד בכר 85 קפ'. מאר' 14 קפ'.
- 20 רע הילדים. ספר מקרא למתחילים, כלל מנקד, עם „אוצר המלים“ בתרגום רוסי (מאושר מטעמ"מ). י. ב. לבנר. מחיר 40 קפ'. סב' בכר 50 קפ'. מארמא 8 קאפ'.
- 21 יודנו. מועדי ישראל ותפלותיהם עם תרגום המלות ללשון רוסיה (מאושר מטעמ"מ). הנ"ל. מחיר 40 קפ'. סב' בכר 50 קפ'. מאר' 6 קפ'.
- 22 מורה הילדים. מתודה עם תרגום המלות ברוסית ואשכנזית באותיות עבריות (מאושר מטעמ"מ). י. ת. טביוב. מחיר 90 קאפ'. סב' בכר 1-05. מאר' 14 קאפ'.
- מפתח (לתרגומי מורה הילדים). הנ"ל. מחיר 10 קפ'. סב' בכר 20 קפ'. מאר' 4 קפ'.
- 23 עדן הילדים. כרוסוטומתיה עברית עם תרגום המלות ברוסית, ואשכנזית באותיות עבריות, צרפתית ואנגלית. (מאושר מטעמ"מ). הנ"ל. חלק ראשון מחיר 80 קאפ'. סב' בכר 95 קפ'. מארמא 10 קאפ'.
- חלק שני מחיר 70 קפ'. סב' בכר 85 קאפ'. מארמא 5 קאפ'.
- 24 אגרון לבני הנעורים. מכתבים למפתח לידים ולילדות, לנעורים ולנערות, עם מלון לכל המלים והמבטאים החמורים. הנ"ל. מחיר 50 קאפ'. סב' בכר 65 קפ'. סב' הדר 75 קפ'. מארמא 8 קאפ'.
- 25 בית ספר עברי. ספר מקרא ולמוד. י. גרזובסקי. חלק ראשון 25 קפ'. סב' בכר 35 קפ'. מאר' 4 קפ'.
- חלק שני 50 קפ'. סב' בכר 65 קפ'. מאר' 8 קפ'.
- חלק שלישי 75 קפ'. סב' בכר 90 קפ'. מאר' 12 קפ'.
- 26 הדקדוק העברי. דקדוק קצר למתחילים, מנוקד. ל. שאצקי. מחיר 40 קפ'. סב' בכר 50 קפ'. מאר' 6 קפ'.
- 27 תרגילי הדקדוק העברי (להקרא וכתוב). מחיר 30 קפ'. סב' בכר 40 קפ'. מאר' 6 קפ'.
- 28 מחברות לנהווי-דקדוק (שליש מחברות). א. י. גוטליב. מחיר כל מחברת 10 קפ'. מאר' 2 קפ'.
- 29 דקדוק לשון עברית מאת שמואל דוד לוצקי וישראל, מעבד ע"י א. ב. רהם כהנא. מחיר 50 קפ'. סב' בכר 65 קפ'. מאר' 8 קפ'.
- 30 מערכת הפעלים (ספר שמושי). א. קליינמן. מחיר 50 קפ'. סב' בכר 65 קפ'. מאר' 8 קפ'.
- 31 קצור דברי הימים לעם ישראל מראשית היותו עד היום הזה (מנוקד). מחיר 50 קאפ'. סב' בכר 60 קפ'. סב' הדר 70 קפ'. מארמא 6 קאפ'.
- 32 תולדות עם ישראל (מנוקד). א. ז. רבינוביץ. חלק ראשון מחיר 50 קפ'. סב' בכר 65 קפ'.
- חלק שני מחיר 55 קפ'. סב' בכר 70 קפ'. מאר' 8 קפ'.
- חלק שלישי מחיר 80 קאפ'. סב' בכר 90 קאפ'. מאר' 10 קפ'.
- כל שיטת החלקים (כל הספר) סב' בכר 2,10 קאפ'. מאר' 20 קפ'.
- הדר 2,10 קאפ'. סב' בכר 2,10 קאפ'. סב' הדר 2,10 קאפ'. סב' הדר 2,10 קאפ'.
- נמצא להמכר גם בספרים קטנים: ספר א' ב' ה' ב'א' 15 קפ'. ספר ג' ד' ה' ו' ז' ח' ט' י' ב'א' 20 קפ'. מאר' לכל ספר 2 קפ'.

- 33 למען אחי הקטנים. שירי ילדים (פורמט גדול). א. ליבושיצקי. מחיר 60 קפ'. סב' בכר 75 קפ'. סב' הדר 85 קפ'. מארמא 10 קפ'. סב' בכר 1-25. מאר' 12 קפ'.
- 34 הכנור. קובץ שירים לילדים לבני הנעורים, מאת משוררים שונים. ספר ראשון; שירי הטבע. ספר שני; משלים. ספר שלישי; אגדות. מחיר כל ספר 25 קפ'. סב' בכר 35 קפ'. מארמא 6 קפ'.
- 35 פרקי אבות לבני הנעורים (עם תרגום רוסי והערות ובאורים). א. ליבושיצקי. מחיר 25 קפ'. סב' בכר 35 קפ'. מאר' 4 קפ'.
- 36 בעיר ובעיר (משלים), כ"ח. י. ש. ג. ב. ר. מחיר כל חלק 30 קפ'. סב' בכר 40 קפ'. מאר' 4 קפ'.
- שני החלקים יחד בכר 80 קפ'. מאר' 8 קפ'.
- 37 שיחות ילדים. קובץ אגדות מקורות לילדים (פורמט גדול). מנוקד. הנ"ל. מחיר 40 קפ'. סב' בכר 65 קפ'. מארמא 6 קאפ'.
- 38 כל אגדות ישראל (פורמט גדול. מנוקד, מאושר מטעמ"מ). י. ב. לבנר. חלק ראשון מחיר 75 קפ'. סב' הדר בכר 1 רובל. מאר' 8 קפ'.
- חלק שני מחיר 1-05. סב' בכר 1-65. הדר בכר 1-75. מארמא 16 קפ'.
- שני החלקים סב' יחד הדר בכר 2-60. מאר' 24 קפ'.
- 39 עולם קטן. עתון מצויר לבני הנעורים. מהדורה ראשונה. 65 חוברות בחמישה כרכים (13 חובר' בכל כרך). כל כרך במחיר 1-50 רובל. כל 26 חובר' סב' יחד 3 רובל. כל הקבוצה ביהר סב' הדר 6 רובל.
- 40 לוח-עולם קטן. קובץ ספרותי ושמושי לבני הנעורים לשנת ה'תרס"ג עם תמונות וציורים. מחיר 75 קאפ'. לחומת העולם קטן רק 50 קפ'. סב' בכר 10 קפ'. סב' הדר 25 קפ'. סב' הדר 25 קפ'.
- 41 ספר החכמה. מאסף לבני הנעורים עם תמונות וציורים. מחיר 25 קפ'. סב' בכר 40 קפ'. מארמא 4 קפ'.
- 42 פרקי הלמוד. כרוסוטומתיה לתלמודית למתחילים עם תרגום המלות התלמודיות ברוסית ואשכנזית (באותיות עבריות). א. ל. ב'א. ס. קא. מחיר 40 קפ'. סב' בכר 55 קפ'. מאר' 6 קפ'.
- 43 מורה הסגנון ושמוש הלשון העברית (עם דוגמאות ופרקי שנון רבים לשמוש המעשי, וחלק מיוחד על תורת הנקוד לכל פרטיה). י. ת. טביוב. מחיר 1 ר', סב' בכר 1-15. מאר' 14 קפ'.
- 44 תורת הספרות. מורה חקי הסגנון הפרוץ והשירי ותורת הספרות לכל חלקיה השונים (עם דוגמאות רבות מכל מקצועות הספרות העברית בכל תקופותיה). ש. ל. גרדון. מחיר 1 ר', סב' בכר 1-15. סב' הדר 2-25. מאר' 14 קפ'.
- 45 מבחר הספרות. אנתולוגיה עברית, מכילה לקטים נבחרים ממיטב הספרות העברית החדשה בשיר ובפרוזה של משוררינו ומפורני הגדולים (עם תולדות כל סוגר וערכו והערות נחוצות). י. ת. טביוב. מחיר 90 קפ'. סב' בכר הדר 1-15. מאר' 14 קפ'.
- 16 תולדות היהודים (הספרות) ופולרית ערוכה לעם ולבני הנעורים). יעקב פרנקל. מחיר חלק א' ב' ג' 50 קפ'. ב'א. מאר' 6 קפ'; חלק ד' ה' 75 קפ'. ב'א. מאר' 10 קפ'. בשני כרכים סב' הדר כל כרך 1-75. מארמא 20 קאפ'.
- 47 מלון של כים. מעבית לרוסית ואשכנזית (באותיות עבריות). מלון מלא ושלם לשפה העברית הישנה והחדשה, של הנ"ל, התלמוד והמדרשים ושל הספרות העברית החדשה. י. גרזובסקי וד"ר י. קלוזנר. מחיר 2-35 רובל, סב' הדר 2-60. מארמא 20 קפ'.

Издательство „ТУШИЯ“, Варшава. — Verlag „TUSCHIJAH“, Warschau.